

Mamica — smrt.

*Vstani, lepo dete, vstani,
saj nocoj ne boš zaspalo,
saj nocoj ne boš sanjalo,
vstani, lepo dete, vstani...*

*Jaz bom šla ob tvoji strani,
sama več ne boš sirota,
brž za nama bodo pota,
vstani, lepo dete, vstani...*

*Bova mimo zvezd hitela,
v raj nebeški brž prispela,
kjer nobenega gorja ni,
vstani, lepo dete, vstani...*

*Mamica tam čaka zlata,
že odpira rajska vrata,
angelci so vsi že zbrani,
vstani, lepo dete, vstani...*

*Zdaj pa naglo, naglo z mano,
da dospeva še zarano!
Dete — kaj je v mé pogled uprt?
Tvoja mamica sem — smrt!*

Slavstvo

Charles Dickens, David Copperfield. V založbi Jugoslovanske knjigarne je kot 23. zv. Leposlovne knjižnice izšel v prevodu pesnika Otona Župančiča prvi del Dickensovega romana David Copperfield. Delo opisuje rojstvo, detinstvo, otroška in fantovska Davidova leta vse tja do konca študijske dobe, tako da je prevod tega dela prav primeren za našo mladino. V njem namreč utegne tudi naš otrok in mladeč najti lepote mladostnega življenja, prav zanimive avanturistične prigode v leposlojni obliki, a kar bi za mladino poudaril kot najvrednejše: izobraževanje in vzgajanje mladostnika, kovanje pravega značaja, oblikovanje in poboljšanje, poplemenitenje človeka. Delo

je v splošnem resno pisano, a na marsikaterem mestu se boste od srca nasmejali nerodnemu, skromnemu, tu in tam prebojazljivemu in preboječemu Davidu, videli boste prave in napačne vzgojne načine, vseskoz pa boste radi imeli glavnega junaka, ki je pisatelj sam, in ob prebrani knjigi želeli, da čimprej dobimo še drugi in tretji del. Prevod je prav mojstrski, Župančič je kot že večkrat tudi tu vpeljal prav lepe nove ali nenavadne izraze, na pr.: zadržoléti = zaničljivo reči, obližje, odpočivam si, vperiti, udelavati i. p., želeli pa bi več enotnosti glede pravopisa, da ne bi bilo preveč dvojnikov, kot so: preden in predno (napačno!), nji: tej, vsej, kedaj in kdaj, silo in sila ter slično. F. J.

Zanimivosti

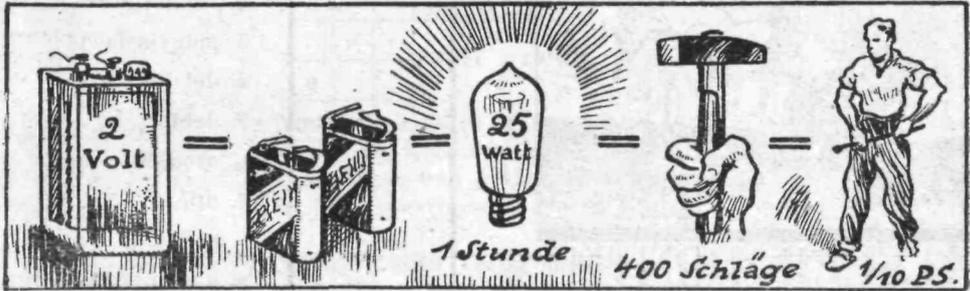
Kaj tiči v skodelici kave? Marsikdo bi utegnil misliti, da bomo pod tem naslovom govorili o kemičnih sestavinah kave v čašici. Pa to ne bo res, temveč pokazati hočemo, koliko toplotne množine in moči je skrite v skodelici kave, pa bomo to toplotno množino spremenili v druge energije, da si bomo lažje predstavljali moč toplote v čašici kave. — Vzemimo primer, da naša skodelica drži 300 g tekočine (sl. 1). Temperatura kave naj bo 65° C. Ker ima vsak gram tekočine 65 kalorij, zato je v naši skodelici 20.000 kalorij. Tisoč kalorij pa je enota za merjenje to-

Sl. 1.

plote. Torej je v skodelici 20 toplotnih enot. — Navadni kurilni akumulatorji na 2 volta za sprejemni radio aparat, ki prenesajo 12 amperskih ur, morejo v celoti uporabiti 24 vatnih ur. Watna ura pa ima 3600 vatnih sekund, z drugimi besedami, akumulator vsebuje 86.400 vatnih sekund. Enota za merjenje toplote, ki smo jo spoznali zgoraj, pa ustreza 3000 vatnim sekundam in sedaj si lahko izračunate, da električna energija takega akumulatorja (sl. 2) fizikalno enako vrednost izkazuje kot toplota v skodelici kave. — Žepna baterija s 4 volti (sl. 3) zgori v treh urah. Njen učinek je v tem primeru enak 12 vatnim uram, kar znači polovico tega, kar premore radio-akumulator. Potemtakem je toplotna vrednost skodelice kave enaka električni energiji dveh žepnih baterij. — Še tretja primerjava z električno energijo. Če gori n. pr. 25 vatna svetilka 1 uro ali 50 vatna pol ure, tedaj se uporabi 25 vatnih ur. In ta množina energije je natančno tako velika kot ona iz radio-akumulatorja, torej tudi kot kalorije v sko-

delici kave (sl. 4). — Toplote pa ne spreminjamo samo v električno energijo, kot smo storili pravkar v treh primerih, ampak tudi v mehanično, ki jo merimo v meter-kilogramih. Meter-kilogram je sila, s katero dvignemo utež 1 kg za 1 m navpik v višino. Toplotna enota 1000 kalorij je enaka 427 meter-kilogramov, 20 toplotnih enot pa kar 8500 kgm. Rokodelec napravi s krepkim udarcem s kladivom približno 20 kgm, torej je potrebnih 400 udarcev (sl. 5), da izčrpam toplotno moč skodelice kave. Kladivo na paro bi to delo opravilo kar z enim samim udarcem, če je težko 4000 kg in pade 2 m globoko. — Če se kava v teku 10 minut ohladi od 65° C na 0° C, tedaj je delo tega ohlajevanja enako stroju 1/5 konjske sile (HP); če se pa kava ohladi v 20 minutah, je pa to delo enako 1/10 HP. Silo takega stroja si navadno predstavljamo s človeško močjo. Tako da lahko rečemo, da toplotna množina skodelice kave ustreza moči enega človeka, ki jo človek (seveda odrasli!) razvije v 20 minutah (sl. 6).

Sl. 2.

Sl. 3.

Sl. 4.

Sl. 5.

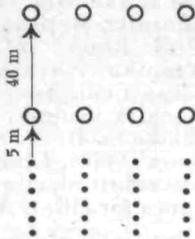
Sl. 6.

Za dobro voljo

NADOMESTITEV KEGLJEV

Treba je postaviti več skupin po šest ali dvanajst igralcev v vrsti po enega, in sicer na isti črti. Pred vsako skupino je treba v razdalji najprej 5 m, potem pa 40 m začrtati na tleh krog v premeru enega metra. Pred vsako skupino je treba v oddaljenosti 5 m postaviti keglj v krog.

Na dano znamenje pograbiti hitro vsak prvi igralec skupin za keglj in ga postavi v začrtan krog v oddaljenosti 40 m, potem pa se vrne na svoje mesto. Drugi igralec vsake skupine gre po keglj v krog, oddaljen 40 m, in ga namesti v

sredo kroga, oddaljenega 5 m od skupine. Igra se nadaljuje toliko časa, dokler niso bili na vrsti vsi igralci in zamenjavali keglje.

Keglj je treba postaviti in ne vreči. Če keglj pade, ga je treba postaviti.

Skupina, ki je prva končala s postavljanjem kegljev, dobi igro.

Vsa skupina naj dvigne roko, ko dospje zadnji igralec na svoje mesto.

Smešnica. Veroučitelj: »Prav gotovo bi si upal trditi, da je ta tvoja noga najbolj umazana v vsi vasi.« — Jožek: »Pazite, gospod katehet, da ne izgubite stave, kajti če vam pokažem svojo drugo nogo...!«

Jožek: »Vaša koza žre poleg sena še... še... No, še ta trenutek sem imel v glavi...!« — Stric: »Da, da, vem, slamo.« — Jožek: »Res, slamo.«